

Luistervink september 2024

Inhoud

Op de hoogte.....	2
Deel 1: Denk aan Luisterpunt in je testament	3
Deel 2: Onze campagne voor volwassenen met een visuele en fysieke beperking	4
Deel 3: Meer dan twintig gemeente- en stadsbladen in luistervorm	4
Deel 4: We zijn gesloten op 10 september.....	5
Nieuws uit boekenland.....	5
Deel 1: Tomas Lieske sleept de Constantijn Huygensprijs in de wacht	5
Boeknummer.....	6
Deel 2: Jeugdboekenschrijfster Tonke Dragt is overleden	6
Boeknummer.....	7
Deel 3: We vieren de veelzijdigheid van het Nederlands tijdens de Week van het Nederlands. Beluister de bijhorende taalkrant of vraag de brailleversie aan!.....	7
Heerlijk ontspannend.....	7
Deel 1: ‘Het geheim van Rose’ van Kirsty Ferry.....	7
Deel 2: ‘Zes’ van Rudy Morren.....	7
Deel 3: ‘De bibliotheek van verboden boeken’ van Brianne Labuskes.....	8
De boeknummers.....	8
Een gesprek met Lieve Blancquaert over ‘Wij zijn Europa: ontmoeting met een continent’	8
Boeknummer.....	9
Auteur in de kijker: Kristien Hemmerechts.....	9
Deel 2: ‘Gitte’	12
Deel 3: ‘Het verdriet van Vlaanderen: op pad met Hein en Toon, tweeling van de collaboratie’	13
Deel 4: ‘Van ver gekomen’	13
De boeknummers.....	13
Auteurs lezen voor en wel in je oor.....	15
Deel 1: ‘Dagboek van een strafpleiter: spannende misdaadzaken, aangrijpende dossiers en pleiten op pumps’ van Romy Geysen	15
Deel 2: ‘Sex en the Shitty’ van Laurien Vereecken	15
De boeknummers.....	15
Onder de loep: vier sappige boeken over lichaamsvloeistoffen.....	16
Deel 1: ‘Bloed, zweet en tranen: een geschiedenis van de vloeibare mens’ van Ruben Verwaal	16

Deel 2: 'Bloed: een geschiedenis' van Marc Boogaerts	16
Deel 3: 'Tranen: waarom mensen huilen' van Ad Vingerhoets.....	17
Deel 4: 'De kleine verlossing, of De lust van ontlasten' van Midas Dekkers	17
De boeknummers.....	18
De terugblik: vier boeken met Vlaamse legendes, sprookjes en mysteries	18
Deel 1: 'Mysteries van Vlaanderen: merkwaardige verhalen over raadselachtige feiten'	18
Deel 2: 'West-Vlaams sagenboek' van Stefaan Top	19
Deel 3: 'Vlaamse legenden' van Charles De Coster	19
Deel 4: 'Vuil vel' van Marita de Sterck.....	19
De boeknummers.....	19
Het Neusje van de Zalm: 'Moedermelk' van Nora Ikstena	20
Boeknummer.....	20
Voor de liefhebber van: Reynaert de Vos	20
Deel 1: 'Van den vos Reynaerde' van Willem die Madoc Maakte, met de oorspronkelijke Middelnederlandse tekst en een hedendaagse vertaling	21
Deel 2: 'Iedereen Reynaert' van Marianne Vonck	21
Deel 3: 'De Reynaert: leven met een middeleeuws meesterwerk' van Frits van Oostrom	22
Deel 4: 'Willem die Madoc maakte' van Nico Dros.....	22
De boeknummers.....	23
De tand des tijds.....	23
Deel 1: 'Kleurige stenen: een feestgeschenk' van Adalbrecht Stifter	24
Deel 2: 'De terugkeer van Lilly' door Camilla Gibb.....	24
Deel 3: 'Zoon van haar vader' en 'Gewijde nacht' van Tahar Ben Jelloun	24
De boeknummers.....	25
Radio Podcast: A Moment of Clarity, met Bart Stouten als gast.....	25
Colofon	26

Op de hoogte

Denk aan Luisterpunt in je testament

Onze campagne voor volwassenen met een visuele en fysieke beperking

Meer dan twintig gemeente- en stadsbladen in luistervorm

en We zijn gesloten op 10 september

Deel 1: Denk aan Luisterpunt in je testament

13 september is het Internationale Dag van het Testament voor het Goede Doel. Wist je dat je jouw favoriete goede doel – zoals Luisterpunt - kan opnemen in jouw testament?

Een testament opmaken, niemand denkt er graag over na ... Maar voor veel goede doelen is zo'n gift van onschatbare waarde. Vind je bepaalde idealen belangrijk? Laat ze verder leven door te schenken aan een goed doel.

Er zijn verschillende soorten legaten. Zo kan je je hele nalatenschap, een bepaald percentage van je bezit, of een specifiek bedrag of omschreven goed nalaten aan een goed doel. Meer informatie hierover en hoe je een goed doel opneemt in je testament, vind je op de website www.testament.be.

Waarom Luisterpunt opnemen in je testament?

Draag je onze bibliotheek een warm hart toe, en vind je het belangrijk dat boeken toegankelijk zijn en blijven voor iedereen? Via een legaat geef je deze waarden door aan de volgende generaties.

Sinds 1 juli 2021 is de schenking aan een goed doel belastingvrij. Dat betekent dat wanneer je iets nalaat of schenkt aan een goed doel (dat geen beroepsvereniging of private stichting is), die organisatie hierop geen belastingen moet betalen. Zo kan het volledig geschonken bedrag ingezet worden.

Dankzij legaten hebben we in het verleden al belangrijke vernieuwingen kunnen uitvoeren, zoals de ontwikkeling van ons nieuwe bibliotheekstelsel en de inrichting van onze nieuwe bibliotheek.

Wens je Luisterpunt op te nemen in je testament? Stuur een e-mail naar jan.rottier@luisterpuntbibliotheek.be. Heb je nog veel vragen zoals: Wat is een nalatenschap? Hoe stel ik een testament op? Welke manieren zijn er om een goed doel op te nemen in mijn testament? Wat kost een gift aan een goed doel uit mijn nalatenschap? Je leest het in de gids 'Goed geregeld, goed gegeven' van Ann Maelfait.

Deze gids maakt je wegwijs in de wetgeving rond schenkingen aan een goed doel. De speelduur is 5:15, het boeknummer 31109.

Wens je graag een papieren versie van de gids? Stuur een mailtje met je vraag en adres naar communicatie@luisterpuntbibliotheek.be.

Je kan via Luisterpunt ook gratis, vrijblijvend, persoonlijk en discreet advies krijgen van de jurist van testament.be. Dit kan in onze bib, maar ook bij je thuis. En als je je dit afvraagt: natuurlijk moeten je vragen niet over Luisterpunt gaan.

Tot slot willen we iedereen die aan Luisterpunt schenkt, ontzettend hard bedanken. Samen bouwen we aan een leeswereld voor iedereen.

Deel 2: Onze campagne voor volwassenen met een visuele en fysieke beperking

Op maandag 21 oktober lanceren we onze gloednieuwe campagne, gericht op volwassenen met een visuele of fysieke beperking, met extra focus op ouderen. Nog te vaak horen we dat lezers ons pas zo laat hebben leren kennen. En daar willen we verandering in brengen!

We zorgen voor aandacht op tv en radio, in het straatbeeld, in magazines en vakbladen, bij de plaatselijke bibliotheken en zorgvoorzieningen, enzovoort. Achter de schermen zijn we volop bezig met de voorbereidingen, meer concrete info volgt in Luistervink oktober.

Maar ook de kracht van mond-tot-mond-reclame is niet te onderschatten, en gelukkig hebben we bij Luisterpuntbibliotheek vele enthousiaste gebruikers. Ook jij kan ons helpen met de campagne. Ben je zelf actief in een ledenvereniging zoals OKRA of Neos? Kent je huis- of oogarts Luisterpunt nog niet of niet voldoende? Heb je vrienden of kennissen die actief zijn in de zorgsector? Behoren regionale journalisten tot je kennissenkring? Of heb je misschien zelf een fantastisch idee om Luisterpunt nog meer bekend te maken? Laat het ons zeker weten: mail naar communicatie@luisterpuntbibliotheek.be of bel naar 02 423 04 12. Dan bekijken we graag wat mogelijk is. Zo kunnen we je bijvoorbeeld een pakketje promotiemateriaal opsturen, of misschien samen een infosessie organiseren. We kijken er alvast naar uit!

Want iederéén kan lezen!

Deel 3: Meer dan twintig gemeente- en stadsbladen in luistervorm

Productiecentra Transkript en Licht en Liefde, die Daisy-luisterboeken voor ons produceren, maken ook luisterversies van gemeente- en stadsbladen. Doet jouw stad of gemeente al mee? We geven een overzicht per productiecentrum.

Transkript zet 18 gemeentelijke infobladen om in luistervorm, deze zijn online en op cd beschikbaar. Dat zijn:

- Aalst
- Asse
- Geel
- Genk
- Grimbergen
- Harelbeke
- Hasselt
- Ieper
- Kortrijk
- Leuven
- Lommel
- Mechelen
- Peer
- Randkrant (Dit is een maandblad dat in de Vlaamse Rand rond Brussel verschijnt.)

Schelle
Waregem
Westerlo
Zwevegem

Licht en Liefde zet 9 gemeentelijke infobladen om in luistervorm, deze zijn beschikbaar op cd. Dat zijn:

Brugge
Dendermonde
Gent
Heist-op-den-Berg
Herentals
Izegem
Laarne
Oostende
Oudenburg

Heb je de naam van je gemeente of stad gehoord en wil je graag het tijdschrift in luistervorm ontvangen, online of op cd? Contacteer de gemeente voor meer info over hoe je deze luisterversie kan ontvangen.

Hoorde je je stad of gemeente niet, maar wil je graag ook een luisterversie van jullie magazine? Dan raden we je aan om dit aan te kaarten bij je gemeentebestuur, je kan de goede voorbeelden meegeven.

Deel 4: We zijn gesloten op 10 september

Op dinsdag 10 september organiseert Luisterpunt een personeelsactiviteit en is onze bibliotheek gesloten.

Uiteraard kan je steeds boeken aanvragen via Mijn Luisterpunt en de Anderslezen-app.

Nieuws uit boekenland

Tomas Lieske sleept de Constantijn Huygensprijs in de wacht

Jeugdboekenschrijfster Tonke Dragt is overleden

en we vieren de veelzijdigheid van het Nederlands tijdens de Week van het Nederlands. Beluister de bijhorende taalkrant of vraag de brailleversie aan

Deel 1: Tomas Lieske sleept de Constantijn Huygensprijs in de wacht

Tomas Lieske (1943) ontvangt de Constantijn Huygens-prijs 2024 voor zijn gehele oeuvre, dat bestaat uit romans, verhalen, gedichten en essays. De jury prijst zijn werk waarin “de taal fonkelt, de nieuwsgierigheid bloeit en de verbeelding wordt gevierd”.

De Constantijn Huygensprijs, met een waarde van 12.000 euro, wordt sinds 1947 jaarlijks uitgereikt door de Jan Campert-stichting in Nederland.

Deze prestigieuze prijs werd eerder toegekend aan vele gerenommeerde auteurs in de Nederlandstalige letteren, waaronder Willem Elsschot, Louis-Paul Boon, Hugo Claus, Cees Nooteboom, Arnon Grunberg, Joke van Leeuwen, Tom Lanoye, Stefan Hertmans en Peter Verhelst.

Lieske debuteerde in 1987 met de dichtbundel 'De ijsgeneraals' en brak in 2000 door bij het grote publiek met de roman 'Franklin'. Zijn meest recente boek, 'Niets dat hier hemelt', werd afgelopen jaar bekroond met de F. Bordewijk-prijs voor verhalend proza. Lieske reageerde blij en verrast op het nieuws van deze nieuwe erkenning.

Onze collectie bevat dertien boeken van Lieske, we lichten er 'Niets dat hier hemelt' uit.

Begin jaren dertig in de vorige eeuw. Indringers verstoren het leven in een vredig veendorp. Vijf broers uit de binnenvallende familie ontdekken op hun strooptochten in het veen een halfvergane ruiter te paard. Benjamin, een kind uit het dorp, wordt gedwongen het paard te beklimmen en wordt opgesloten in de ruiter. 'Niets dat hier hemelt' is een virtuoze en ontroerende roman over hoe het voelt als je geboortegrond verwoest dreigt te worden. En tegelijk is het een roman die overstroomt van liefde: liefde voor de vader, liefde voor de natuur van het veen en het moeras, liefde voor de hulpbehoevende grootmoeder, liefde voor muziek.

Boeknummer

'Niets dat hier hemelt' van Tomas Lieske.

Speelduur: 5:56. Boeknummer: 321865

9 braillebanden. Boeknummer: 47745

Deel 2: Jeugdboekenschrijfster Tonke Dragt is overleden

De koningin van de fantasie is niet meer. De geliefde Nederlandse jeugdboekenschrijfster Tonke Dragt is op 93-jarige leeftijd overleden in Den Haag. Ze is vooral bekend van haar boek 'De brief voor de koning', waarin de jonge aspirant-ridder Tiuri een koninkrijk moet redden in een middeleeuwse fantasiewereld. Dat boek werd in 2004, tijdens de 50e Kinderboekenweek in Nederland, onderscheiden als beste Nederlandse kinderboek van de laatste vijftig jaar.

Geboren in Nederlands-Indië, bracht Dragt tijdens de Tweede Wereldoorlog drie jaar door in een Japans concentratiekamp. Daar begon ze verhalen te schrijven, omdat er geen leesmateriaal was. Na de oorlog verhuisde ze naar Nederland en studeerde aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Ze werkte als tekenlerares en vertelde verhalen aan haar leerlingen, wat uiteindelijk leidde tot haar succesvolle schrijverscarrière.

Haar werk, zoals 'Torenhoog en mijlen breed' en 'Geheimen van het wilde woud', combineert fantasie en realiteit. Haar verhalen hebben generaties lezers betoverd en blijven geliefd.

Geniet van een fragment uit haar klassieker 'De brief voor de koning'.

Boeknummer

‘De brief voor de koning’ van Tonke Dragt.

Speelduur: 17:47. Boeknummer: 12724.

23 braillebanden. Boeknummer: 42609.

Deel 3: We vieren de veelzijdigheid van het Nederlands tijdens de Week van het Nederlands. Beluister de bijhorende taalkrant of vraag de brailleversie aan!

Binnenkort is het weer zover, de Week van het Nederlands. Van 28 september tot 5 oktober vieren we de schoonheid van de Nederlandse taal. Bij de Week van het Nederlands hoort telkens een Taalkrant, boordevol taaluitdagingen en een uitgebreide agenda aan toffe activiteiten. Net zoals de vorige jaren zorgen we samen met onze Nederlandse collega’s van Passend Lezen voor een luister- en brailleversie. Zo kan iederéén meegenieten.

Ambassadeurs Cesar Majorana en Mohamed Ouaamari lazen de Taalkrant zelf in. Zij zullen tijdens deze feestelijke tiende editie hun liefde voor de taal verkondigen, en vooral voor alles wat ‘Nieuw in het Nederlands’ is.

Beluister de krant op www.weekvanhetnederlands.org/taalkrant.

Ontvang je de taalkrant graag via braille? Stuur een e-mail naar info@luisterpuntbibliotheek.be of bel naar 02 423 04 11.

Heerlijk ontspannend

‘Het geheim van Rose’ van Kirsty Ferry

‘Zes’ van Rudy Morren

en ‘De bibliotheek van verboden boeken’ van Brianne Labuskes

Deel 1: ‘Het geheim van Rose’ van Kirsty Ferry

‘Het geheim van Rose’ van de Engelse schrijfster Kirsty Ferry neemt je mee naar Cornwall. Merryn Burton krijgt er haar eerste grote opdracht voor een Londense kunsthandel. Maar zodra ze aankomt bij Pencradoc, een prachtig oud landhuis, beseft ze dat dit niet zomaar een opdracht wordt. Niet alleen is Pencradoc gevuld met fascinerende en mogelijk waardevolle kunstwerken, het is ook eigendom van de gebroeders Penhaligon. Merryns onmiddellijke klik met Kit Penhaligon is nóg een reden waarom alles plotseling een stuk interessanter wordt. Maar hoe langer Merryn in Pencradoc verblijft, hoe duidelijker het wordt dat het huis een geheim herbergt, en Rose weleens de sleutel zou kunnen zijn ...

Deel 2: ‘Zes’ van Rudy Morren

Ed De Keyser, tv-presentator op retour, heeft de vier sleutelfiguren van een groots maar omstreden bouwproject te gast in zijn debatprogramma. Zijn boude vragen komen hard aan, vooral omdat de ondernemer, de advocaat, de architect en de politicus gezworen jeugdvrienden van hem zijn. 's Anderdaags wordt het lijk van Ed uit het dok gedregd. Zijn dood wordt geklasseerd als zelfmoord. De vier resterende vrienden vrezen echter voor hun leven.

Door het overlijden van Ed wordt hun grootste geheim opgerakeld. In 1985 kwam de vriendengroep, alle vijf beschermd door het sociale milieu van hun ouders, ongestraft weg met een zwaar misdrijf. Is Ed nu de eerste die daarvoor boet? Is er iemand uit op wraak? Wie dan?

Rudy Morren is een Vlaams acteur, schrijver en scenarist. In 2019 debuteerde hij met de thriller 'Wild vlees'. Een jaar later volgde 'Sneeuwspoor', waarmee hij de Hercule Poirotprijs in de wacht sleepte. Ook zijn andere boeken 'Verdronken land' en 'Het incident' vind je in onze collectie.

Deel 3: 'De bibliotheek van verboden boeken' van Brianne Labuskes

Drie vrouwen, drie wereldsteden, een verwoestende oorlog.

Berlijn, 1933. Na het succes van haar eerste boek reist de Amerikaanse schrijfster Althea naar Duitsland, waar ze al snel geconfronteerd wordt met de gruwelen van het opkomende naziregime. Ze ontmoet daar de Joodse Hannah. Langzaam maar zeker begint ze gevoelens te ontwikkelen voor deze bijzondere vrouw ...

Parijs, 1936.

Nadat ze ontsnapt is uit Duitsland zet Hannah haar gevecht tegen de propaganda van de nazi's door. Maar Hannah vecht voor meer dan alleen vrijheid: na een vreselijk verraad durft ze niemand meer te vertrouwen.

New York, 1944.

Vivian voert haar eigen oorlog, en wel tegen senator Taft, die de boekzendingen naar de Amerikaanse soldaten in Europa tegenwerkt. Vivian laat zich echter niet zo snel uit het veld slaan. Dan krijgt ze onverwachts hulp van de mysterieuze bibliothecaresse van de Bibliotheek van Verboden Boeken in Brooklyn ...

De boeknummers

'Het geheim van Rose' van Kirsty Ferry.

Speelduur: 8:39. Boeknummer: 32119.

'Zes' van Rudy Morren.

Speelduur: 10:22. Boeknummer: 32976.

'De bibliotheek van verboden boeken' van Brianne Labuskes.

Speelduur: 15:21. Boeknummer: 32476.

Een gesprek met Lieve Blancquaert over 'Wij zijn Europa: ontmoeting met een continent'

Topfotograaf Lieve Blancquaert reisde tijdens het voorjaar van 2023 door heel Europa. Traag reizen stond spontane ontmoetingen toe in maar liefst 27 lidstaten, met Europeanen van overal. Naast gelaagde en ontwapenende portretten bracht Lieve levensverhalen mee die ons meer inzicht bieden in het Europa van vandaag. Zowel grote actuele thema's als kleine persoonlijke verhalen komen aan bod.

Lieve heeft oog voor de uitdagingen van de Europese Unie maar zoekt ook naar waar we als Europeanen trots op kunnen zijn.

Tijdens haar vele persoonlijke ontmoetingen werd keer op keer duidelijk dat onze taal, geschiedenis, zorgen, verlangens en dromen universeler zijn dan we denken. Hoewel er niet één type Europeaan bestaat, zijn we op vele manieren met elkaar verbonden, of we dat nu willen of niet.

Haar reis resulteerde in de tv-reeks 'Wij zijn Europa' op VRT (te herbekijken op VRT Max), een tentoonstelling in Cultuurcentrum Mechelen én het boek 'Europa: ontmoeting met een continent'. We zijn erg blij dat Lieve Blancquaert de tijd maakte om het boek zélf bij ons in te lezen. Luisterpuntmedewerker Nele Dierick interviewde haar over dit bijzondere avontuur.

Boeknummer

'Wij zijn Europa: ontmoeting met een continent' van Lieve Blancquaert.

Speelduur: 3:17, boeknummer: 33212.

Auteur in de kijker: Kristien Hemmerechts

Onbewust provocateur - dat is de titel die Martijn Nicolaas aan zijn artikel over Kristien Hemmerechts geeft op de website www.literatuurgeschiedenis.org. We citeren in wat volgt uit zijn volledige en treffende beschrijving het oeuvre van een van de grootste Vlaamse auteurs in de laatste decennia.

“Heb je een fallus nodig om te schrijven? Zijn schaamlippen sprakeloos?” vroeg Kristien Hemmerechts zich af in haar felle reactie op de verhalenbundel ‘Mooie jonge goden’ waarin dertien jonge Vlaamse schrijvers werden gepresenteerd als belofte voor de toekomst. Uitsluitend mannen. “Dertien auteurs en dertien fallussen waarmee zij het Vlaamse letterenleven nieuw leven beloven in te blazen”, schreef zij in het tijdschrift De Brakke Hond. Het was 1987 en Kristien Hemmerechts liet meteen weten waar ze voor stond. Sindsdien is ze een sterk pleitbezorgster van de vrouwelijke stem in de literatuur.

Hemmerechts werd in 1955 geboren in Brussel en groeide op in een gezin van drie kinderen. Ze studeerde Germaanse Filologie in Leuven en volgde colleges aan het Amsterdamse Instituut voor Literatuurwetenschap. Ze trouwt met een Engelsman en na een reis door Zuid-Amerika gaan ze in Brussel wonen omdat Hemmerechts daar een baan krijgt aan de universiteit. In 1981 wordt hun dochter Katherine geboren. Daarna volgt een moeilijke periode waarin twee van hun pasgeboren zoontjes achter elkaar aan wiegendood overlijden. Hun huwelijk overleeft dit niet.

In die periode begint Hemmerechts ook verhalen te schrijven, eerst in het Engels. In 1986 worden drie Engelse verhalen van haar gepubliceerd in de bundel ‘First fictions, Introduction 9’ van de gerenommeerde Britse uitgeverij Faber & Faber. In dat jaar promoveert Hemmerechts ook met een doctoraal proefschrift over het werk van de Brits-Caribische schrijfster Jean Rhys, ‘A plausible story and a plausible way of telling it. A structural analysis of Jean Rhys novels’. Het is een druk jaar want het manuscript van haar eerste roman ‘Een zuil van zout’ wordt al meteen bekroond met de Driejaarlijkse Prijs voor het Proza van de Provincie Brabant.

'Een zuil van zout' verschijnt in 1987 bij de Belgische uitgeverij Houtekiet. De roman gaat over de Belgische studente Anna, die zwanger vanuit Amsterdam terugkeert naar haar ouderlijk huis wanneer ook haar vader overlijdt. Ze besluit haar zwangerschap in het huis van haar overleden ouders uit te zitten en bezoekt regelmatig haar grootmoeder, die in een rusthuis tussen de nonnen roerloos op de dood wacht. Anna weet niet wat ze wil en wacht besluiteloos op de geboorte van haar kind, dat uiteindelijk dood op de wereld komt. Los van de prijs die de roman al kreeg, wordt de roman ook zeer positief ontvangen in de Vlaamse en Nederlandse pers. Hemmerechts is daarmee een van de prominente schrijvers uit wat wel de 'Nieuwe Vlaamse prozagolf' wordt genoemd. In die jaren debuten ook Tom Lanoye, Herman Brusselmans en Stefan Hertmans: schrijvers uit de bundel 'Mooie jonge goden' en Patricia De Martelaere.

Drie jaar na haar debuut kreeg Hemmerechts al meteen de driejaarlijkse Prijs van de Vlaamse gemeenschap voor verhalend proza, een belangrijke literatuurprijs. Zij had toen inmiddels – naast haar debuutroman - twee verhalenbundels en de roman 'Brede heupen' (1989) gepubliceerd. In 'Brede heupen' lukt het een jonge vrouw niet om te voldoen aan de verwachtingen van het zijn van een minnares, een moeder en een zus/familielid. Dat menselijk onvermogen wordt een constante in Hemmerechts' werk: door verlies en gebrekkige communicatie zijn haar personages vaak niet in staat greep op hun leven te krijgen en blijvende, bevredigende relaties aan te gaan. Ze blijven vaak met hun hoofd in het verleden hangen en worden geteisterd door gevoelens van vervreemding, eenzaamheid en schuld. Hoewel die vervreemding hier ook geldt, biedt seks vaak wel een vlucht uit die dagelijkse werkelijkheid. Hemmerechts maakt in haar romans en verhalen vrij veel plaats voor de vrouwelijke beleving van seksualiteit, zoals in dit fragment uit de roman 'Veel vrouwen, af en toe een man' (1995):

Ze keek niet naar zijn gezicht, maar naar zijn lijf dat ze beter kende dan haar eigen lijf en dat dus een beetje haar lijf was. Ivo lichtte een arm van het bed om haar naar zich toe te trekken, maar ze sloeg de arm weg. Ze wilde niet worden afgeleid. Ze wilde kijken naar het gladde witte wintervel van zijn schouders, de zwarte krulletjes rond zijn kleine donkere tepels, de rimpeltjes in de huid rond de navel. Ze wilde met haar lippen over zijn eikel wrijven, het vocht proeven dat uit het gaatje lekte, zich afvragen of het sperma was. Ze wilde hem kneden, voelen, strelen, beklimmen, bijten, knijpen. Ze keek naar zijn gezicht, lachte, sperde haar mond open en zette haar tanden in zijn schouders.

Door dit soort expliciete scènes, wordt zij er nog weleens van beschuldigd bewust te willen choqueren en provoceren, hoewel zij zelf zegt gewoon het leven te beschrijven zoals het is ("mijn boeken zijn niet cru, het leven is cru"). Het Vlaamse tijdschrift Knack kreeg nogal wat boze reacties toen het rond Kerstmis 1991 een verhaal van Hemmerechts publiceerde waarin een man plasseks heeft met zijn verstandelijk beperkte vrouw. Dat verhaal kreeg daarna een plaats in de verhalenbundel 'Kerst en andere liefdesverhalen' (1992), die meer verhalen bevat met expliciete seks. Door die onafhankelijke en feministische aard van haar werk, kreeg zij in 1993 in Nederland de eerste Frans Kellendonkprijs voor haar hele oeuvre tot dan toe,

opnieuw een bevestiging van het belang van haar werk. 'Kerst en andere liefdesverhalen' kwam dat jaar ook nog op de shortlist van de AKO Literatuurprijs.

Ondertussen was Hemmerechts hertrouwd met de geliefde dichter Herman de Coninck en werden zij als schrijversechtpaar bekende Vlamingen. Hemmerechts werd een veel gevraagde gast in populaire tv-programma's ('Recht van antwoord' en 'Morgen beter') waarin zij er niet voor terugdeinsde ongezoeten haar mening te geven. Hiermee joeg zij heel wat mensen in België op de kast, zodanig dat haar literaire werk ook steeds minder werd gewaardeerd. "Het is namelijk bijzonder lastig om deze roman los te koppelen van de meninkjes van de alom aanwezige mediafiguur Kristien Hemmerechts", schreef een recensent van een van haar boeken in de Vlaamse krant De Standaard.

In 1997 kreeg Herman de Coninck een hartstilstand op straat in Lissabon tijdens een literatuurfestival en stierf in de armen van dichtster en schrijver Anna Enquist. Hemmerechts schreef een boek over hem en zijn gedichten, 'Taal zonder mij' (1998), dat wel goed ontvangen werd. In de Nederlandse pers werd het 'monumentaal' genoemd maar tegelijkertijd vonden Vlaamse critici het ook 'voyeuristisch': Hemmerechts etaleert haar eigen leven te veel. De romans die daarna verschenen, gingen vaak over dood en rouwen, zoals 'De kinderen van Arthur' (2000), 'Donderdagmiddag. Half vier' (2002) en 'De laatste keer' (2004).

In 2014 volgt een nieuw dieptepunt in negatieve reacties op haar werk: bijna geheel België viel over haar heen door een interview in tijdschrift HUMO naar aanleiding van haar roman 'De vrouw die de honden eten gaf'. Het interview en met name de foto zette wat zij in deze roman deed nog eens extra vet in de verf: in het hoofd van Michelle Martin duiken. Michelle Martin is een Belgische misdadigster, veroordeeld tot dertig jaar gevangenisstraf vanwege haar betrokkenheid bij de 'zaak-Dutroux'. Zij is de ex-vrouw van de beruchte veroordeelde kinderverkrachter en -moordenaar Marc Dutroux. Hemmerechts onderzoekt in deze roman hoe iemand tot zulke daden kan komen: hoe denkt iemand die als de 'meest gehate vrouw van België' wordt gezien? België was daar blijkbaar nog niet klaar voor en verweet Hemmerechts de vrouw van Dutroux te verdedigen en (opnieuw) bewust te willen provoceren. In Nederland prezen critici 'De vrouw die de honden eten gaf'; daar was meer afstand tot dit Belgische nationale trauma.

De laatste jaren bewerkt Hemmerechts klassiekers uit de wereldliteratuur. Zo nam ze 'In ongenade' van de Zuid-Afrikaanse auteur J.M. Coetzee onder handen door van de mannelijke personages in deze roman vrouwen te maken en andersom; 'Alles verandert' (2016) heet die roman. 'Ik ben Emma' (2020) is een bewerking van de klassieker Emma van Jane Austen, een roman over een jonge vrouw die liever single blijft en anderen aan elkaar koppelt. Zowel deze laatste roman als 'Alles verandert' gaat over de rol van vrouwen in de samenleving, wat wordt van hen verwacht en kunnen zij een onafhankelijk en eigen leven leiden? In beide romans stipt Hemmerechts ook racisme en vluchtelingenproblematiek aan, misschien nu niet provocerend, maar wel actueel.

Met 'Ik ben Emma' eindigde Martijn Nicolaas zijn schets over Hemmerechts op www.literatuurgeschiedenis.org, maar de laatste jaren publiceerde ze nog

verschillende boeken, zoals 'Het verdriet van Vlaanderen, op pad met Hein en Toon, tweeling van de collaboratie' (2019) en 'Hubertina' (2022), over pastoorsbediende en verpleeghulp Hubertina Aretz die in de Tweede Wereldoorlog actief was in het verzet, maar daarna werd ingelijfd bij de Vlaamse nationalisten onder wie zich voormalige oorlogsmisdadigers bevinden. In 2023 stelde ze met Guido Van Wambeke 'Ik zal alles verdragen, ook mezelf: uit de dagboeken en briefwisseling van Leopold Flam' samen. Flam was een Belgische hoogleraar, filosoof, essayist en vrijgeest, de dagboeknotities gaan vooral over zijn leven in België in de periode 1925-1957, de Jodenvervolging en zijn gevangenschap in concentratiekamp Buchenwald. En eerder dit jaar verscheen haar nieuwste, erg goed ontvangen boek 'Van ver gekomen', over de relatie met haar moeder en zus en haar vernieuwde band met God.

In onze collectie vind je maar liefst 37 werken van Kristien Hemmerechts in Daisy-luistervorm, 18 in braille. Bij de boeknummers geven we straks alle boeken mee die zonet aan bod kwamen. Maar eerst lichten we nog vier boeken extra uit haar ijzersterke oeuvre, namelijk:

'Taal zonder mij'

'Gitte'

'Het verdriet van Vlaanderen: op pad met Hein en Toon, tweeling van de collaboratie'

en 'Van ver gekomen'.

Deel 1: 'Taal zonder mij'

"De doden hebben geen privacy", schrijft Hemmerechts in 'Taal zonder mij', haar boek over het afscheid van dichter en haar echtgenoot Herman de Coninck. De titel - hoe kon het anders - is een stuk uit een gedicht van de Coninck, dat erover gaat hoe hij, naar zijn gevoel, zichzelf steeds meer in zijn poëzie uittekende, en daar zo beter in omschreven raakte dan in het echte leven. "Herman zei altijd dat hij in zijn gedichten de man ontwierp die hij zou willen zijn, dat in zijn gedichten zijn betere ik aan bod kwam", vertelt Hemmerechts. Daar wilde hij de essentie van de levenservaring reduceren tot enkele eenvoudige, elementaire uitspraken. "Het is een soort niets dat ik zoek. Wat je overhoudt / als je uit de kom van je beide handen hebt willen drinken: / je beide handen (...)". In dit niets wou hij zelf meer en meer verdwijnen, tot er uiteindelijk, zo voorspelde hij, alleen nog "taal zonder mij" zou overblijven.

Deel 2: 'Gitte'

In 'Gitte', verschenen in 2011, verwerkt Kristien Hemmerechts de mythe van onschuld in een sensuele roman.

Gitte woont met haar ouders en broers in een prachtig huis op een heuvel. Hun tuin grenst aan een bos, waar haar overgrootvader Lionel door stropers is vermoord. Het gezin leeft in paradijselijke onschuld, tot de oudste zoon, Woud, waanbeelden krijgt over het verleden. Het verbond tussen de drie kinderen valt uit elkaar. Gitte, die niet zonder Woud dacht te kunnen, is nu gedwongen haar eigen weg te gaan.

Deel 3: ‘Het verdriet van Vlaanderen: op pad met Hein en Toon, tweeling van de collaboratie’

Vlaanderen en Nederland kennen een lange traditie van zwijgen over de schandelijke collaboratie met de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tweelingbroers Hein en Toon Van den Brempt willen die stilte doorbreken. Hun vader was een SS'er, hun moeder werkte als secretaresse voor Richard Jungclaus, hoofd van de Belgische SS. Hun getuigenis vormde een indrukwekkende bijdrage aan de succesvolle Canvasreeks 'Kinderen van de collaboratie'. Zoals velen was Hemmerechts geraakt door de getuigenis van de tweeling Hein en Toon Van den Brempt. Ze neemt contact op met de broers en gaat samen met hen op ontdekkingsstocht naar hun eigen verleden.

Daarvoor worden lange gesprekken gevoerd met verwanten en betrokkenen. Ze reisden samen naar Duitsland en zelfs naar Israël.

Toon en Hein zijn geboren in 1945, en 73 jaar oud bij het schrijven van het boek. Ze komen, met vader Henri Van den Brempt, lid van de Waffen-SS en moeder Lies, secretaresse van Jungclaus, het Duitse hoofd van de Belgische SS, uit een 'zwart nest'. Ook de rest van de familie, zowel aan vaders- als aan moederszijde, heulde mee met de vijand. Als hun ouders na de Tweede Wereldoorlog worden opgepakt, worden zij opgevoed door een tante en verblijven ze in pleeggezinnen.

In het boek 'Het verdriet van Vlaanderen', dat verscheen in 2019, vertelt Hemmerechts het verhaal van de collaborerende familie, rekening houdend met de gevoeligheden van de betrokkenen.

Deel 4: ‘Van ver gekomen’

Naar aanleiding van het overlijden van haar zus en haar moeder probeert Hemmerechts in dit boek haar complexe relatie met hen te ontrafelen. Hoe bepalend ook, die relatie heeft haar niet verhinderd om met vallen en opstaan haar eigen weg te banen, én nieuwe banden te smeden, onder andere met "vervangzussen". In het levensverhaal van documentairemaker Heddy Honigmann, met wie ze bevriend was en samenwerkte tot Honigmann's dood in 2021, herkent ze veel van zichzelf. Geleidelijk aan heeft ze haar angst voor mensen leren overwinnen. "Ik ben een vertrouwende", zegt ze met een vleugje zelfspot.

Hemmerechts woont sinds drie jaar opnieuw de mis bij. Het was alsof iemand langdurig op haar schouder tikte. Ze mepte de hand weg, ze wilde zelfs niet geloven dat die hand er was. Uiteindelijk gaf ze zich gewonnen. Ze stond zichzelf toe de verbondenheid met God te voelen, en vond liefde, rust en kracht.

De auteur las het boek zelf in voor onze bibliotheek.

De boeknummers

‘Taal zonder mij’.

Speelduur: 4:24. Boeknummer: 12005.

'Gitte'.

Speelduur: 9:17. Boeknummer: 19662.

'Het verdriet van Vlaanderen: op pad met Hein en Toon, tweeling van de collaboratie'.

Speelduur: 13:41. Boeknummer: 27429.

14 braillebanden. Boeknummer: 17268.

'Van ver gekomen'.

Speelduur: 6:39. Boeknummer: 33214.

'De vrouw die de honden eten gaf'

Speelduur: 6:25. Boeknummer: 22157.

8 braillebanden. Boeknummer: 16131.

De andere boeken die in de inleiding vermeld werden.

'Een zuil van zout'.

Speelduur: 4:54. Boeknummer: 13754

4 braillebanden. Boeknummer: 38173.

'Brede heupen'.

Speelduur: 5:41. Boeknummer: 2889.

'Veel vrouwen, af en toe een man'.

Speelduur: 3:07. Boeknummer: 1618.

'Kerst en andere liefdesverhalen'.

6 braillebanden. Boeknummer: 35985.

Niet in Daisy beschikbaar.

'De kinderen van Arthur'.

Speelduur: 8:23. Boeknummer: 10938.

'Donderdagmiddag. Halfvier'.

Speelduur: 7:53. Boeknummer: 319331.

'De laatste keer'.

Speelduur: 11:01. Boeknummer: 2425.

'Alles verandert'.

Speelduur: 5:54. Boeknummer: 24480.

9 braillebanden. Boeknummer: 16626.

'Ik ben Emma'.

Speelduur: 8:07. Boeknummer: 30474.

'Hubertina'.

Speelduur: 11:56. Boeknummer: 30798.

'Ik zal alles verdragen, ook mezelf: uit de dagboeken en briefwisseling van Leopold Flam'. Samengesteld door Kristien Hemmerechts met Guido Van Wambeke.

Speelduur: 17:43. Boeknummer: 32140.

19 braillebanden. Boeknummer: 17768.

Auteurs lezen voor en wel in je oor

'Dagboek van een strafpleiter: spannende misdaadzaken, aangrijpende dossiers en pleiten op pumps' van Romy Geysen

en 'Sex and the Shitty' van Laurien Vereecken

Deel 1: 'Dagboek van een strafpleiter: spannende misdaadzaken, aangrijpende dossiers en pleiten op pumps' van Romy Geysen

Maak kennis met ervaren strafrechtadvocaat Romy Geysen en haar diverse cliënteel. Van pechvogels die op het verkeerde moment op de verkeerde plaats waren tot doorgewinterde criminelen, Geysen verdedigt met vuur én op een paar killer heels iedereen die haar kantoor binnenkomt.

Slechts weinig beroepen zijn zo fascinerend als dat van een strafpleiter. Dagelijks kom je in aanraking met menselijke drama's die nog lange tijd nazinderen. De ene ochtend haalt de politie je vroeg uit bed om een verhoor van een moordverdachte bij te wonen, de volgende dag sta je in de rechtszaal om een verdachte van mensensmokkel te verdedigen, en tussendoor ben je betrokken bij een reconstructie op een plaats delict.

In dit dagboek volg je Geysen op haar tot de verbeelding sprekende avonturen, van gevangnissen tot assisenhoven, bij zedenzaken, kruimeldiefstallen en het oprollen van een drugslaboratorium. Ondertussen deelt ze haar gedachten en zie je haar groeien van een bij momenten naïeve beginner tot een zelfverzekerde strafpleiter.

Deel 2: 'Sex en the Shitty' van Laurien Vereecken

Schrijver, columnist en stand-upcomedian Laurien Vereecken leverde met haar debuut 'Sex and the Shitty' een heerlijk verhaal af over relaties, liefde en seksualiteit.

Ontmoet Merel Jacobs. Single zijn is op zich niets bijzonders, toch voelt het soms wel zo tijdens die eindeloze babyshowers. Merel duikt in de datingwereld (af en toe), swipet met tegenzin door apps, en houdt haar hart op een kier voor de liefde. Maar niemand weet haar echt te boeien ... tot ze de onweerstaanbare Nina ontmoet.

De boeknummers

'Dagboek van een strafpleiter: spannende misdaadzaken, aangrijpende dossiers en pleiten op pumps' van Romy Geysen.

Speelduur: 6:32. Boeknummer: 33426

'Sex and the Shitty' van Laurien Vereecken.

Speelduur: 6:18. Boeknummer: 32987.

Onder de loep: vier sappige boeken over lichaamsvloeistoffen

Bloed, zweet én tranen ... Niet alleen een van de grootste hits van wijlen André Hazes, maar ook ongelooflijk boeiende onderwerpen om je helemaal in te verdiepen.

We starten met een recent verschenen overzichtsboek van de geschiedenis van de vloeibare mens, daarna gaan we dieper in op bloed – van de rotskunst in Lascaux tot stamceltransplantatie – en tranen: waarom huilen we? Eindigen doen we met een heerlijk boek over het grote toilet, want ja, ook daarover wordt geschreven. En hoe!

We bespreken volgende boeken:

‘Bloed, zweet en tranen: een geschiedenis van de vloeibare mens’ van Ruben Verwaal

‘Bloed: een geschiedenis’ van Marc Boogaerts

‘Tranen: waarom mensen huilen’ van Ad Vingerhoets

en ‘De kleine verlossing, of De lust van ontlasten’ van Midas Dekkers

Deel 1: ‘Bloed, zweet en tranen: een geschiedenis van de vloeibare mens’ van Ruben Verwaal

Ruben Verwaal is historicus en conservator bij het Erasmus Medisch Centrum. Hij is gespecialiseerd in de geschiedenis van de medische wetenschap en promoveerde op onderzoek naar verandering in de perceptie van lichaamsvloeistoffen.

Het menselijk lichaam is zo lek als een mandje. Het zweet, spuugt, piest, kakt, bloedt en spuit. Juist die vloeibaarheid is essentieel voor ons leven en voor onze gezondheid. Zonder speeksel kunnen we ons eten niet doorslikken en verteren, zonder stollend bloed geen helende wonden, zonder vaginaal vocht en sperma geen voortplanting. Toch hebben we een problematische verhouding met onze lichaamssappen. We vinden pus, zweet en urine tegenwoordig al snel vies en onhygiënisch.

Maar dat is niet altijd het geval geweest. Hoe is dat zo gekomen?

Aan de hand van historische bronnen vertelt Ruben Verwaal in ‘Bloed, zweet en tranen’ fascinerende en geestige verhalen over hoe in vroegere tijden over lichaamssappen werd gedacht en hoe ze in het dagelijks leven voor allerlei zaken werden gebruikt.

Deel 2: ‘Bloed: een geschiedenis’ van Marc Boogaerts

In één druppel bloed zit het meest fantastische geschiedenisboek ooit geschreven. Bloed is vaak de katalysator geweest van beslissende historische wendingen en heeft de geschiedenis van de mensheid sterk beïnvloed. Bovendien is het een makkelijk te bekomen studieobject, waardoor de moleculaire en genetische labyrinten van kanker en andere levensbedreigende ziekten stap voor stap ontward raken. De creatie van de nieuwe mens via het bloed is niet langer een utopie.

Niets fascineert de mens meer - en schrikt de mens tegelijkertijd af - dan bloed. Al van in de prehistorie kennen we aan bloed een belangrijke symbolische kracht toe, en recente doorbraken in de medische wetenschappen bevestigen deze bijna mythische status van bloed als bron van leven. Van de grotten van Lascaux tot de eerste bloedtransfusie, van de mythe van Dracula tot bloedwraak in Albanië, van primitieve offerrituelen tot bloeddoping, stamceltransplantatie en immunotherapie: dit boek vertelt het ongemeen spannende verhaal van ons bloed, en hoe dit rode goud al sinds mensenheugenis symbool staat voor de hoop op eeuwig leven.

Prof. dr. em. Marc Boogaerts is hematoloog en was verbonden aan de KU Leuven en het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg. Hij is pionier op het vlak van stamceltransplantatie in België en richtte onder meer het Stamcelinstituut en het Leuvens Kankerinstituut op. Hij geeft daarnaast al vele jaren lezingen voor het brede publiek over de geschiedenis van ons bloed.

Deel 3: 'Tranen: waarom mensen huilen' van Ad Vingerhoets

Ad Vingerhoets is emeritus hoogleraar emoties en welbevinden en is verbonden aan Tilburg University. De sociale functie van tranen vormt zijn specialisme, waardoor hij bekendstaat als 's werelds enige 'huilprofessor'.

Huilen is een uniek menselijk fenomeen waaraan veel indrukwekkende krachten en bijzondere invloeden werden en worden toegeschreven. Zo wordt er gezegd dat huilen gezond is en dat tranen in de evolutie bepalend zijn geweest voor het ontwikkelen van ons empathisch vermogen. Vreemd genoeg hebben met name de psychologie en de psychiatrie lang weinig belangstelling gehad voor het huilen, net zomin als neurowetenschappers en neurologen – zo zegt Vingerhoets op de achterflap van zijn boek, dat in 2011 verscheen. Maar er is wel verrassende interesse uit de hoek van antropologen, theologen en geschiedkundigen. Huilen zou bovendien een activiteit zijn die enkel de menselijke soort beoefent.

In zijn boek belicht Vingerhoets het onderwerp vanuit psychologische, biologische, historische en culturele hoek.

Deel 4: 'De kleine verlossing, of De lust van ontlasten' van Midas Dekkers

Als we prijzen zouden uitreiken voor titels van boeken, maakt dit boek van Midas Dekkers uit 2014 zeker kans. Maar ook de inhoud is meer dan de moeite waard.

Vergeleken bij alle aandacht voor koken en eten steekt die voor de spijsvertering en naar het grote toilet gaan schrill af. Net alsof al wat naar binnen gaat er nooit meer uit komt. De bekende bioloog Midas Dekkers vertelt in dit boek over dit prachtige en veelzijdige onderwerp.

Uitwerpselen bevinden zich in het verdomhoekje waar eerder de seks huisde. Grootste obstakel bij het praten erover is net als toen bij seks de taal: buiten het vulgaire en medische is er weinig jargon. Maar net zoals seks naast voortplanting vooral het genot dient, is ook de ontlasting een bron van voldoening. Het is een prachtig, veelzijdig onderwerp dat zowel vanuit de biologie en het milieu, als vanuit de geschiedenis en de kunsten benaderd kan worden.

Het vergt alleen wel de blik van Midas Dekkers, die als geen ander in staat is om van het onwaarschijnlijkste materiaal (dood en vergankelijkheid, rood haar, bestialiteit) boeken te maken die aan het denken zetten en aan het lachen maken. 'De kleine verlossing' is een uniek boek over een zeer alledaags onderwerp: "Met de stoelgang is onze taak volbracht."

De boeknummers

'Bloed, zweet en tranen: een geschiedenis van de vloeibare mens' van Ruben Verwaal.

Speelduur: 10:23. Boeknummer: 322659.

'Bloed: een geschiedenis' van Marc Boogaerts.

Speelduur: 17:20. Boeknummer: 28287.

'Tranen: waarom mensen huilen' van Ad Vingerhoets.

Speelduur: 8:29. Boeknummer: 308270.

14 braillebanden. Boeknummer: 32092.

'De kleine verlossing, of De lust van ontlasten' van Midas Dekkers.

Speelduur: 13:03. Boeknummer: 310284.

17 braillebanden. Boeknummer: 39983.

De terugblik: vier boeken met Vlaamse legendes, sprookjes en mysteries

Dat België een land is met unieke karakteristieken, wisten we uiteraard al langer. Maar welke mysteries zijn er in ons land nog te ontrafelen? En wat zijn de verhalen die van generatie op generatie worden doorgegeven, maar dreigen te verdwijnen? Duik met ons mee in mythes en mysteries van eigen bodem!

Ontdek de vreemde vertellingen in:

'Mysteries van Vlaanderen: merkwaardige verhalen over raadselachtige feiten'

'West-Vlaams sagenboek' van Stefaan Top

'Vlaamse legenden' van Charles De Coster

en 'Vuil vel' van Marita de Sterck

Deel 1: 'Mysteries van Vlaanderen: merkwaardige verhalen over raadselachtige feiten'

Wie viel er uit een vliegtuig in Genk? Wat zit er in de Duivelsput van Oostduinkerke? Wie gaf er ooit een lift aan Tina Turner in Brussel? Waarom stond er een totempaal in de Antwerpse haven? Wie woonde ooit op een kerkhof in Gent?

Van verdwenen schilderijen tot spoken, van massagraven tot geheime boodschappen, van een krokodil in een kapel tot het bed van Napoleon: dit boek biedt een lange reeks spannende en waargebeurde verhalen om je uren te begeesteren.

Deel 2: 'West-Vlaams sagenboek' van Stefaan Top

Het zijn sagen die behoren tot de verhalenschat van onze voorouders. Over geesten, heksen, duivels, weerwolven, spoken, rovers en andere lugubere creaturen die kommer en kwel brengen. Zo probeert de mens vertellend in het reine te komen met zijn angsten en doembeelden. 'West-Vlaams sagenboek' maakt een onbekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk. De vertellingen zijn een kennismaking met de mentaliteit van de mensen vroeger en hun dagelijkse bekommernissen.

Stefaan Top is hoogleraar Volkskunde aan KU Leuven en heeft voor dit boek heel Vlaanderen op zijn volksdagen onderzocht en geeft nu een representatieve selectie aan alle geïnteresseerden terug.

Deel 3: 'Vlaamse legenden' van Charles De Coster

Geïnspireerd door zijn romantische voorliefde voor oude volkse teksten en liederen bewerkte Charles de Coster vier Vlaamse legenden en ontpopte zich meteen als een meesterverteller. Het dorpsleven in De Broeders met de Goede Smoel; de idyllische zuiverheid van Blanca, Clara en Candida; de harde, sombere wereld van boze geesten en zwarte magie in Heer Halewijn; het 16de-eeuwse Gent van Smidje Smee met de godsdienstoorlog op de achtergrond ... Elk verhaal heeft een aparte sfeer en stijl. 'Vlaamse legenden' is een uniek, burlesk werk vol speelsheid, verbeelding en humor.

Deel 4: 'Vuil vel' van Marita de Sterck

Veel bekende sprookjes hebben interessante Vlaamse varianten. Die zijn gedurfd, humoristisch en hebben vaak een subversieve toon. Marita de Sterck haalde uit de Vlaamse volksverhalentraditie, die beïnvloed werd door zowel de Germaanse als de Romaanse letteren, veertig intrigerende varianten op de sprookjes die we denken te kennen. Met 'Vuil vel' schreef zij een sprookjesboek zoals je er nog nooit een las: een balorige jongedame die haar vieze kikkerbruidegom in stukken knipt, de wellustige vrouwenfretter, ouders die hun eigen kinderen met de blote hand vermoorden en broers en zussen die elkaar kelen. Niet meteen het sprookjesboek om uit voor te lezen als de kinderen gaan slapen, dus.

De boeknummers

'Mysteries van Vlaanderen: merkwaardige verhalen over raadselachtige feiten'.
Speelduur: 6:09. Boeknummer: 32799.

'West-Vlaams sagenboek' van Stefaan Top.
Speelduur: 11:16. Boeknummer: 14502.

'Vlaamse legenden' van Charles De Coster.
Speelduur: 7:32. Boeknummer: 12209.

'Vuil vel' van Marita de Sterck.
Speelduur: 8:52, Boeknummer: 23592

Het Neusje van de Zalm: ‘Moedermelk’ van Nora Ikstena

De Letse schrijver Nora Ikstena werd in 1969 geboren in Riga. In 1998 bracht ze haar debuutroman uit. Ondertussen heeft ze meer dan twintig boeken geschreven en is ze een van de meest gelezen en gewaardeerde schrijvers van Letland! En goed nieuws voor iedereen die nieuwsgierig is naar deze auteur en geen Lets kan lezen: haar roman ‘Moedermelk’ – gepubliceerd in 2015 als ‘Mātes piens’ – is vertaald naar het Nederlands. Deze roman betekende een internationale doorbraak voor Ikstena, en stond dit jaar op de longlist van de Europese Literatuurprijs.

‘Moedermelk’ is een bewonderenswaardig en ontroerend portret van drie generaties vrouwen die verwickeld in een hoogst ongelijke strijd op de meeste precaire momenten toch nog geloof houden in een toekomst waarin zelfbeschikking mogelijk is.

Nora Ikstena katapulteert je naar het door de Sovjet-Unie bezette Letland. In een klimaat van voortdurende dreiging tot arrestatie en vervolging probeert een vrouw haar roeping als gynaecoloog te volgen. Als lezer kruip je niet enkel in haar huid, maar volg je ook haar moeder en grotendeels haar dochter. Ikstena wisselt tussen de verschillende perspectieven vanuit de ik-persoon. Dat vraagt – voornamelijk in het begin van het boek – enige inspanning, maar aan de hand van hun gedachtegang en kleine en grote, historische gebeurtenissen heb je als lezer snel door wie aan het woord is.

Ikstena verweeft de term ‘moedermelk’ als rode draad doorheen het verhaal. Zo vlucht de vrouw nadat ze bevallen is van haar dochter vijf dagen weg om geen moedermelk te moeten geven. Haar dochter moet op school verplicht melk drinken, maar heeft er een enorme afkeer voor. Ook in dromen, rivieren, de Melkweg keert het begrip terug. Moedermelk betekent meer dan enkel de eerste voeding voor een baby. Deze roman dompelt je onder in een rauwe, droevige sfeer van een onderdrukte samenleving, maar tegelijkertijd is het zo innemend, literair geschreven dat het een boek is om in te huizen.

Boeknummer

‘Moedermelk’ van Nora Ikstena.

Speelduur: 5:56. Boeknummer: 322968.

Voor de liefhebber van: Reynaert de Vos

Reynaert de Vos moet zowat het bekendste dier uit onze literatuurgeschiedenis zijn. En hij blijft intrigeren, want er wordt nog steeds veel over hem geschreven en er is zelfs een heus Reynaertgenootschap. Reynaert de Vos maakt ook deel uit van de literaire canon, die werd opgesteld door de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren (KANTL), met de steun van Literatuur Vlaanderen. Samen met de KANTL maken we deze gevarieerde lijst toegankelijk in Daisy-luistervorm, zodat dit erfgoed toegankelijk is voor iederéén. Meer info over de canon en de volledige lijst vind je op www.litterairecanon.be.

Recent voegden we nog twee bijzondere Reynaertboeken toe aan onze collectie, de ideale gelegenheid om *'den fellen metten roden baerd'* meer uitgebreid in de kijker te zetten.

We lichten volgende titels uit onze collectie:

'Van den vos Reynaerde' van Willem die Madoc Maakte, met de oorspronkelijke Middelnederlandse tekst en een hedendaagse vertaling

'Iedereen Reynaert' van Marianne Vonck, het Reynaertverhaal in eenvoudig Nederlands voor prille taalleerders

'De Reynaert: leven met een middeleeuws meesterwerk' van Frits van Oostrom, een schitterend overzichtswerk over deze klassieker

en tot slot 'Willem die Madoc maakte' van Nico Dros, een verrassende en gelaagde roman over de mysterieuze auteur van de Reynaert.

Deel 1: 'Van den vos Reynaerde' van Willem die Madoc Maakte, met de oorspronkelijke Middelnederlandse tekst en een hedendaagse vertaling

Het verhaal van deze middeleeuwse satire is alom bekend: het is hofdag bij koning Nobel en alle dieren klagen over de streken die Reynaert de vos hun heeft geleverd. Maar hoe krijg je een listige vos zover dat hij zich vrijwillig aan een gerechtelijke procedure onderwerpt? Niet zonder slag of stoot, zo ondervinden koning Nobel, Bruun de beer, Tibeert de kater en Isengrijn de wolf aan den lijve. De ene keer wekt Reynaert bewondering bij de lezer door zijn slimheid, dan weer roept hij afschuw op door de manier waarop hij anderen te grazen neemt.

Zo meteen hoor je eerst een fragment uit de oorspronkelijke Middelnederlandse tekst, ingelezen door Jo van Eetvelde. Daarna hoor je hetzelfde fragment nog eens, maar dan in een hedendaagse vertaling van de integrale tekst door Walter Verniers, met de stem van acteur Pol Goossen.

Deel 2: 'Iedereen Reynaert' van Marianne Vonck

Het Reynaertgenootschap bestudeert, documenteert en ontsluit de 'matière renardienne', dierenverhalen van vroeger tot nu, voor jong en oud, lokaal en internationaal, op zowel wetenschappelijk als vulgariserend niveau. Dit gebeurt o.a. door de uitgave van 'Tiecelijn: Jaarboek van het Reynaertgenootschap', de website www.reynaertgenootschap.be, een e-magazine, een Facebookpagina en eigen uitgaven, de ondersteuning van tentoonstellingen, congressen, lezingen enzovoort. De werking is vooral gericht op studie en onderwijs.

'Iedereen Reynaert' is hun nieuwste Reynaertpublicatie. Het verhaal 'Van den vos Reynaerde' werd bewerkt voor prille taalleerders door Marianne Vonck, lector Nederlands en literatuurlijfhebber.

We citeren uit het nawoord van de uitgave:

“Het verhaal van Reynaert de Vos zit stevig verankerd in onze literatuur en in onze taal. Van den vos Reynaerde is eeuwen oud, maar blijft spitsvondig actueel en herkenbaar. De vos laat sporen na in onze woordenschat, in onze beeldspraak, in onze straten, parken en pleinen. Het is een verhaal dat we graag delen: kinderen krijgen een aangepaste versie, poëziefhebbers krijgen het verhaal in gedichten, er zijn stripuitgaven voor de liefhebbers en talloze hertalingen van het verhaal. Ook wie het Nederlands nog maar pril aan het ontdekken is, heeft recht op dit verhaal. Het Reynaertgenootschap stelt zich tot doel het verhaal van Reynaert levend te houden en biedt een vertaling op A2-niveau aan, gericht op laaggeletterden.” Einde citaat.

De publicatie, en het bijhorende lesmateriaal, is gratis als pdf te downloaden op <https://www.reynaertgenootschap.be/teksten/2024-iedereen-reynaert/>. Je vindt de versie ook als Daisy-luisterboek in onze collectie, ingelezen door Marianne Vonck zelf. Dat klinkt zo.

Deel 3: ‘De Reynaert: leven met een middeleeuws meesterwerk’ van Frits van Oostrom

Van den vos Reynaerde geldt als hét meesterwerk van onze middeleeuwse letterkunde, en misschien wel van de hele Nederlandse literatuur. Wat is het geheim van deze klassieker, die in elke tijd ook leest als een moderne roman, en die zoveel heeft betekend voor zovelen?

Met de eruditie van de kenner en het enthousiasme van de liefhebber besloot Frits van Oostrom om een boek te wijden aan de Reynaert, met het doel te tonen wat deze tekst zo uniek maakt voor al die generaties lezers en onderzoekers die – soms op het obsessieve af – met de Reynaert hebben geleefd. En uiteindelijk gaat het ook over Van Oostroms eigen levenslange omgang met onze beroemdste middeleeuwer: een vos.

‘De Reynaert: leven met een middeleeuws meesterwerk’ biedt in zijn breedte en diepte een weergaloos panorama van literatuur, geschiedenis en wetenschap. Het boek haalde de longlist van de Boon Literatuurprijs voor fictie en non-fictie 2024.

Frits van Oostrom is universiteitshoogleraar in Utrecht. Hij ontving talloze prijzen en eerbewijzen, waaronder de AKO Literatuurprijs, de Spinozaprijs en in Vlaanderen de Keizer Karelprijs en de Gouden Penning van de Belgische Academie van Wetenschappen.

Deel 4: ‘Willem die Madoc maakte’ van Nico Dros

Reynaert blijft tot de verbeelding spreken, maar dat doet zijn mysterieuze auteur Willem die Madoc Maakte zeker ook. Madoc gespeld: M A D O C.

Wie was Willem en wat is die Madoc waarvan sprake? Je komt ongetwijfeld al heel wat te weten in het standaardwerk van Frits van Oostrom. Nico Dros koos enkele jaren geleden voor een heel andere benadering: hij schreef een vuistdikke roman over deze Willem!

Na een storm in het jaar 1196 halen kustvissers een kleuter uit de branding. Die blijkt de enige overlevende van een schipbreuk te zijn.

De jongen, vermoedelijk een koningskind, brengt zijn jeugd jaren door in een klooster nabij Brugge. Dat ontvlucht hij om zijn familie terug te vinden. Onder de naam Madoc leidt hij een leven als ridder en vecht duels op leven en dood uit, een leven waarin liefde evengoed een hoofdrol speelt. Jarenlang is hij de rechterhand van de legendarische graaf Hincmar. In Parijs ontpopt hij zich tot agnost, vrijdenker en schrijver. Maar als de Inquisitie actief wordt krijgen de ketterjagers ook Madoc in het vizier.

In 2015 ontdekt een Vlaamse mediëvist een verzamelhandschrift uit de dertiende eeuw. Hij raakt ervan overtuigd dat dit eigenhandig werd geschreven door Willem, dichter van het fameuze Van den Vos Reynaerde en het mysterieuze boek Madoc. Hoe houden deze teksten verband met het levensverhaal van de veelzijdige middeleeuwse schrijver?

In een roman die tegelijk bloedstollend en intellectueel uitdagend is en waarin de Middeleeuwen in alle kleur oprijzen, speelt Nico Dros een vernuftig spel. Zijn roman haalde in 2022 de shortlists van de Libris Literatuurprijs en de Boon Literatuurprijs voor fictie en non-fictie.

De boeknummers

‘Reynaert de vos’ van Willem die Madoc maakte, in twee versies.

Oorspronkelijke middeleeuwse tekst ‘Van den vos Reynaerde’.
Speelduur: 3:38. Boeknummer: 31856.

Hedendaagse vertaling door Walter Verniers, met de stem van Pol Goossen.
Speelduur: 2:51. Boeknummer: 24477

‘Iedereen Reynaert’ van Marianne Vonck.
Speelduur: 1:34. Boeknummer: 33413.

‘De Reynaert: leven met een middeleeuws meesterwerk’ van Frits van Oostrom.
Speelduur: 35:02. Boeknummer: 323139.

‘Willem die Madoc maakte’ van Nico Dros.
Speelduur: 20:57. Boeknummer: 304564.
30 banden. Boeknummer: 46322.

De tand des tijds

Elke maand trakteren we je in deze nieuwe rubriek op een aantal oudere boeken, klassiekers, uit binnen- en buitenland. Boeken die het absoluut waard zijn om te ontdekken of hérontdekken.

Deze maand:

‘Kleurige stenen: een feestgeschenk’ van Adalbrecht Stifter

‘De terugkeer van Lilly’ door Camilla Gibb

en ‘Zoon van haar vader’ en opvolger ‘Gewijde nacht’ van Tahar Ben Jelloun

Deel 1: ‘Kleurige stenen: een feestgeschenk’ van Adalbrecht Stifter

Kafka noemde hem "mijn dikke broer" en Thomas Mann beschreef hem als "een van de meest eigenaardige, raadselachtige, stoutmoedige en meeslepende vertellers in de wereldliteratuur". De negentiende-eeuwse Oostenrijkse schrijver Adalbert Stifter werd vaak gezien als een idyllische "dichter van kevers en boterbloemen".

‘Gekleurde stenen’ is een verhalenbundel die in 1853 werd gepubliceerd. Het uitgebreide voorwoord waarin Stifter zich hevig verzet tegen grote vernieuwingen in politiek en samenleving is inmiddels beroemd.

In zes novellen spelen menselijke drama's zich af in de woeste natuur van de Alpen of het stadsleven van Wenen. Stifiers menselijke personages zijn al even indrukwekkend als het decor waarin ze zich bevinden: kinderen die gevaarlijke situaties trotseren, excentriekelingen en eenzamen met mysterieuze problemen. Stifter zei ooit dat hij probeerde de "zachte wet" te begrijpen die mensen leidt. Wat hij vaak zag, was de duisternis die schuilgaat achter het ogenschijnlijk idyllische. Net in die spanning tussen zijn gevoel voor menselijkheid en zijn donkere visies schuilt de aantrekkingskracht van zijn werk.

Deel 2: ‘De terugkeer van Lilly’ door Camilla Gibb

Camilla Gibb is een in Engeland geboren Canadese schrijfster die momenteel in Toronto woont.

Haar derde roman, ‘De terugkeer van Lilly’, speelt zich af tegen de achtergrond van de Ethiopische Revolutie en in de oude ommuurde stad Harar. Het boek werd in 2005 genomineerd voor de Scotiabank Giller Prize, stond op de longlist voor de Dublin IMPAC Award en won in 2006 de Trillium Award voor het beste boek in Ontario. Het is verfilmd met Dakota Fanning, Yahya Abdul-Mateen II en Kunal Nayyar in de hoofdrollen.

Na de moord op haar drugsverslaafde ouders groeit de Britse Lilly op in een Soefi-heiligdom in Marokko. Als jonge vrouw maakt ze een pelgrimstocht naar Harar in Ethiopië, waar ze de koran onderwijst aan kinderen en verliefd wordt op een idealistische arts. Maar zelfs met een traditionele hoofddoek wordt Lilly steeds beschouwd als een buitenlander. Nadat ze gedwongen werd om naar Engeland te vluchten, moet ze opnieuw uitzoeken wie ze is en waar ze echt thuis hoort.

Deel 3: ‘Zoon van haar vader’ en ‘Gewijde nacht’ van Tahar Ben Jelloun

Tahar ben Jelloun is een Marokkaanse romanschrijver, dichter en essayist. Sinds 1971 woont en werkt hij in Frankrijk, waar hij eveneens zijn studie psychologie oppakte en in 1975 een doctoraat behaald in sociale psychiatrie, waar hij ook zijn werk van maakte.

Ben Jelloun schrijft in het Frans, hoewel het Arabisch zijn moedertaal is. Hij schreef voor diverse tijdschriften en kranten, waaronder Le Monde. Zijn roman ‘Gewijde Nacht’ (een vervolg op ‘Zoon van haar vader’) won de Prix Goncourt in 1987. We bespreken beide boeken.

Jelloun gebruikt in 'Zoon van haar vader' de rijke Arabische mondelinge traditie om een verhaal te vertellen over macht, kolonialisme, gender en seksuele identiteit in Noord-Afrika. 'Zoon van haar vader' gaat over een Marokkaanse vader die probeert de erfwetten van de islam te omzeilen, die nadelig zijn voor dochters. Hajji Ahmed, vader van zeven dochters, besluit dat zijn achtste kind een jongen moet zijn. Daarom krijgt het meisje de naam Mohammed Ahmed en wordt opgevoed als een jongen, met alle voordelen van een man in een traditionele Arabisch-islamitische samenleving. Naarmate ze opgroeit, ontdekt Ahmed haar seksuele identiteit en begint ze als Zahra haar ware zelf te verkennen.

Het bekroonde 'Gewijde nacht', gaat verder waar 'Zoon van haar vader' eindigde. Mohammed Ahmed alias Zahra, worstelt nog steeds met haar identiteit. Het verhaal schakelt tussen het mysterieuze heden en een pijnlijk verleden. Als Zahra verlaat ze haar rol als enige zoon na de dood van haar vader en reist ze door een dromerig Marokkaans landschap. In 'Gewijde nacht' kijkt Jelloun kritisch naar strikte tradities en regels over genderrollen en seksualiteit.

Je hoort een fragment uit 'Gewijde nacht'.

De boeknummers

'Kleurige stenen: een feestgeschenk' van Adalbrecht Stifter.

Speelduur: 12:29 .Boeknummer: 16131.

'De terugkeer van Lilly' door Camilla Gibb.

Speelduur: 10:27. Boeknummer: 302465.

'Zoon van haar vader' van Tahar Ben Jelloun.

Speelduur: 6:23., Boeknummer: 2855.

'Gewijde nacht' van Tahar Ben Jelloun.

Speelduur: 6:17. Boeknummer: 3131.

Radio Podcast: A Moment of Clarity, met Bart Stouten als gast

In de zomer van 1879 reist de jonge Vincent Van Gogh te voet naar het Oost-Vlaamse Korsele om er kennis te maken met de lokale dominee om hem zijn eerste schetsen te tonen. Deze ontmoeting, dit moment zal zijn leven (en de kunstgeschiedenis) een nieuwe wending geven. Eindelijk weet hij wat hem te doen staat.

Zo verging het ook Jules Winnfield uit Pulp Fiction, de film van Quentin Tarantino uit 1994. Jules, die tot dan toe een leven van misdaad had geleid, beseft tijdens het nuttigen van een tas koffie en een muffin dat hij klaar is met de misdaad. Hij ervaart 'What alcoholics refer to as A Moment of Clarity' en zijn leven zal nooit meer hetzelfde zijn.

30 jaar later zitten journalist en schrijver Lander Deweer, muzikant en stemacteur Sam D'hondt en grafisch vormgever Lander Wynants samen aan tafel met interessante gasten – zoals Erik Van Looy, Maud Vanhauwaert en Rinus Van de Velde - om te praten over hun moment van klaarte.

In deze aflevering vertelt schrijver en Klara-presentator Bart Stouten over zijn "lichtervaring", een moment dat zo intens was dat hij er al die jaren nadien nog steeds de naweeën van voelt. Het werd een integer, interessant en intiem gesprek.

Colofon

Bedankt voor het luisteren en graag tot de volgende keer!

De artikels in dit nummer werden geschreven door Celine Camu, Sam D'hondt, Nele Dierick en Diego Anthoons.

Je hoorde de stemmen van Sam D'hondt en Nele Dierick.